

VEGANetværket

Mere liv i gamles hverdag

Forberedt til: Helsefonden

Indsendt af : VEGA-netværket, Gerontologisk Institut og Center for Kvalitetsudvikling, Region Midtjylland

23. mar 2009

Tidl.journalnr.: 2008A022

VEGA-netværket

Mere liv i gamles hverdag

Baggrund

Mere Liv i Gamles hverdag er et projekt på vej til treje og afsluttende fase. Denne projektbeskrivelse er revideret på baggrund af indsigt og erfaringer fra fase 1 og 2. Fase 2 er ved sin afslutning

Projektet bidrager til igangværende bestræbelser på at øge kvaliteten i ældreplejen, men det adskiller sig fra mange tiltag ved at fokusere direkte på frontmedarbejdernes viden, erfaringer og muligheder .

Det adskiller sig også ved at udvikle kvaliteten i hverdagen på omhyggeligt områder, måltider, samtaler, udeliv og nætter af betydning for såvel livskvalitet som sundhed.

På netop disse områder kan øget opmærksomhed på, hvad der sker i hverdagslivet omkring den enkelte forebygge sygdomme og ulykker (undervægt, fald, depression og sømnavanskeligheder) der koster lidelse hos den enkelte og behandlingsressourcer i det offentlige. Der er megen viden om sygdommene, behandling og optræning, men ikke nær så meget viden om, hvordan de kan forebygges gennem hverdagen. Projektet adskiller sig mange andre tiltag ved at satse på frontmedarbejdernes indsats gennem hele projektet fra indindsamling til formidling. Projektet er en tilpasning af den såkaldte Gennembruds metode, der for første gang anvendes på ældreområdet i Danmark.

I løbet af fase 2 er projektet blevet yderligere fokuseret på følgende temaer:

Madlavning

VEGA har tidligere dokumenteret betydningen af måltidet. Baggrunden var dengang en undren over den tilsyneladende automatik, hvormed gamle menneskers problemer med madlavning bliver mødt med tilbud om udbragt, færdigtilberedt mad. Selv om mange er godt tilfredse med denne løsning, så findes der en gruppe gamle, for hvem gøremål som indkøb, planlægning og tilberedning af mad giver indhold og kvalitet i hverdagen. Det er især denne gruppe, som projektet har fokus på. Samtidig er der med etableringen af Leve-bo-miljøer opstået et paradoks, hvor meget svækkede gamle mennesker forsøges inddraget i madlavning og beslutninger om deres egen mad i et omfang, som ikke var muligt, da de var noget friskere og stadig boede i eget hjem. Produktionen af den udbragte mad bliver i dag effektiviseret og centraliseret i stadig større køkkener, mens maden i Leve-bo-miljøerne fremstilles i små portioner "som derhjemme". I Socialministeriets undersøgelse af madservice fra 2006 konkluderes: "Madområdet kan derfor siges at være præget af to modsatrettede tendenser i landets kommuner - en der går mod højere effektivitet, og en der har mere fokus på at producere maden som i et almindeligt hjem. Ofte kan begge tendenser findes i samme kommune"

Aften- og nattelivet

Temaet handler om erkendelsen af at specielt livet om aftenen har betydningen for kvaliteten i søvnen, og hvad der i øvrigt sker i nattelivet. Samarbejde med det ældre menneske, om hvordan nattelivet bedst forløber, er en forudsætning for at imødekomme den afhængige ældres individuelle ønsker og behov. Samtidigt vil en indsats, der inddrager dagtiden og

aftentiden fremme meningsfuldhed og trivsel hos den ældre i forhold til et sammenhængende hverdagsliv. Spørgsmålet er derfor, hvordan den offentlige ældreomsorg faciliterer muligheder for aktiviteter, når fokus er på aftentiden og tillige også, hvordan indsatser tilrettelægges i løbet af natten således, at der skabes gunstige betingelser for den ældres natteliv i relation til søvn, hvile og velvære som en kilde til et godt hverdagsliv?

Hverdagslivet til fods

Temaet tager udgangspunkt i, at gang er den mest udbredte form for fysisk aktivitet blandt ældre. Gang kræver ingen faciliteter, og det er billigt og effektivt. Gang kan have et rekreativt formål, hvor det er spadsereturen og oplevelse af lys liv og luft, der er vigtig. Eller gang kan være forbundet med aktiv transport i forbindelse med almindelige daglige gøremål, hvor formålet er at komme fra et sted til et andet. Hvordan faciliterer den offentlige ældreomsorg ældre menneskers mulighed for at færdes til fods udendørs? Delprojektet handler om, hvad det betyder for ældre at gå, og hvordan disse muligheder kan styrkes.

Samtalen

'En god snak' præget af respekt og venlighed kan være en af hverdagens honningkrukker, som mange glæder sig til, hvis man ved, den kommer. En samtale som man kan glæde sig over, mens den står på, og som man kan mindes, når den er forbi. Samtalen har altså betydning i hverdagen langt ud over den tid den tager. Her spiller personalet en afgørende rolle.

"Det at være sammen med nogen er ingen hindring for at opleve sig uønsket alene. En del af de ældre er ikke i stand til at tale med hinanden, men ville kunne tale sammen, hvis der var et menneske som formidler mellem dem. En dagligdag, hvor beboerne inddrages og en kørestolsbruger for eksempel læser avisen højt for en blind beboer, vil også dæmme op for ensomheden," siger antropolog Marie Lilja Jensen med henvisning til amerikanske studier af ældre og ensomhed.

De personlige kvaliteter i hverdagen

Projektet gennemføres af det tværfaglige VEGA-netværk har eksisteret i over 10 år. Kernen i VEGA-netværket er undervisningsinstitutioner, der uddanner medarbejdere på ældreområdet. VEGA-projekterne søger at skabe synergi om udviklingen af viden om de ældres hverdagsliv til praksisbrug og har i en række af sine projekter påvist betydningen af at tage tilstrækkeligt hensyn til de personlige værdier i hverdagens plejesituationer. Et kernespørgsmål i VEGA er: Hvis ingen kan gøre rede for hvad en god dag er for Fru Jensen, hvordan kan man så bidrage til den. Frontpersonalet skal kunne 'se om hjørner' og overveje, hvad der sker, når personalet ikke lige er til stede. Specielt er det vigtigt for de svage ældre, som har svært ved at gøre deres indflydelse gældende.

Formål

Formålet er

- at skabe mere viden om hvornår og hvordan de personlige værdier er mest udsat og
- at finde virksomme metoder, der kan hjælpe frontmedarbejderne til at kvalificere afhængige ældres hverdagsliv på disse områder.
- at udvikle relevant praksisviden om hverdagslivet til undervisningsbrug
- at vurdere om "Gennembrudsmetoden" egner sig på ældreområdet.

Målgruppen

1. Ældre, der er i udstrakt grad afhængige af andre for at få en hverdag til at fungere

2. Arbejdspladser og frontmedarbejdere i ældreplejen

Resultater

Der er resultater fra hver fase af projektet.

- I fase 1 udkom forandringskataloger for hvert tema. De rummer med ideer og inspiration til implementering i praksis og til undervisning. De er frit tilgængelige og anvendes i fase 2.
- I fase 2 dokumenteres muligheder for at skabe positive forandringer i hverdagen gennem den valgte metode. Resultaterne af deres forsøg ses dels på hjemmesiden og dels udarbejdes artikler og andet materiale til formidling i fase 3.
- I fase 3 dokumenteres den mulige spredningseffekt af forsøgene. Formidlingen sker ved hjælp de involverede frontmedarbejdere i projekterne.. Ved afslutningen bliver det muligt at vurdere om denne anvendelse af gennembrudsmetoden egner sig lokal spredning af praksis på ældreområdet.

Metode

Metoden udnytter frontarbejdernes viden ved at indsamle, afprøve og formidle metoder, der virker i praksis. Frontarbejderne er i fokus gennem hele projektet ud fra viden om, at spredning af know-how bedst sker mellem ligemænd og kvinder.

- Fase 1: Indsamling af eksempler på metoder, der virker hos frontmedarbejdere
- Fase 2: Systematisk afprøvning og dokumentation af andre frontarbejders metoder
- Fase 3: Implementering og formidling til andre arbejdspladser ved hjælp af frontmedarbejdere

Hver fase er som beskrevet resultatskabende, men danner samtidig grundlaget for de efterfølgende faser.

Metoden er en videreudvikling af de videnskabende netværk, der gennem en årrække er udviklet som en metode til praksisudvikling og formidling af praksisviden. (<http://knudramian.pbwiki.com/Praksisforskning>) Vi har udviklet "De små skridts vej - forandringscirkler, der er inspireret af den såkaldte "Gennembrudsmetode". Gennembrudsmetoden er evidensbaseret metode til udvikling af praksis i sundhedsvæsenet. (www.gennembrudsprojektet.dk)

Projektet gennemføres i fire samarbejdende delprojekter. Hvert delprojekt har deres eget tema og samarbejder med frontarbejderne gennem de enkelte faser. Hver delprojekt har i løbet af fase 1 fokuseret deres delprojekter.

1. Delprojekt "Gang" Ansvarlige: Ole Mygind og Listbeth Vinding Madsen fra University College Nordjylland, <http://knudramian.pbwiki.com/Hverdagslivet+til+fods>
2. Delprojekt 'Aften- og natteliv' Ansvarlige: Karin Naldahl og Inge Lange fra University College Nordjylland, <http://knudramian.pbwiki.com/Natteliv>
3. Delprojekt 'Madlavning' Ansvarlige: Birgitte Højlund & Marianne Elbrønd, Udviklingsafdelingen, Social- og SundhedsSkolen i Herning. <http://knudramian.pbwiki.com/VegaHerning>
4. Delprojekt 'Samtalen' Ansvarlige Joan Andersen og Anne Marie Madsen, Randers Social-og sundhedsskole er ansvarlig for temaet 'Samtalen'. <http://knudramian.pbwiki.com/VegaSamtalen>

Fase 1: Eksempelsamling 2007-2008

På hvert af temaområderne områder er den sparsomme litteratur gennemgået for at finde ideer til afprøvning. Der er gennemført temadag for praktikere i 3 af de 4 delprojekter. Udover vidensformidling til praksis har temadagene indsamlet konkrete eksempler, der kan udvikles til afprøvning. Nu er der igangsat et forløb med inviterede deltagere, der udvælger de

VEGA-netværket

ideer, der har de bedste muligheder for at give resultater. Der er udarbejdet og udgivet et inspirationsmateriale til brug for den videre proces. Der er en hjemmeside, der løbende informerer om projektet og delprojekterne.

Fase 2: Systematisk afprøvning 2008-2009

I fase 2 gennemfører en række kommunale ældreplejer for tiden forsøg med kvalitetsudvikling inden for et af de prioriterede områder. Arbejdspladserne gennemfører og dokumenterer, der arbejde ved hjælp af "forandringscirkler" - en arbejdsform, der er knyttet til gennembrudsmetoden. I hvert delprojekt 4-5 arbejdspladser i alt 20-25 arbejdspladser afprøver en eller flere af de udvalgte ideer inden for det valgte tema. Der deltager 1-8 arbejdspladser fra samme organisation.

- Dagcenter Farsø, Farsø
- Terndrup Ældrecenter, Terndrup
- Lions Parken 6, Nørresundby
- Tylstrup Ældrecenter, Tylstrup
- Skipper Klement Centret, med afd. Arnen og afd. Stjernen
- Ældrecentret Kastaniehaven, Give
- Plejeboligerne Mellemtoft, Holstebro
- Bålhøj Center, Tårs
- Caspershus, Frederikshavn
- Caritas, Århus

Arbejdspladserne mødes gennem hele forløbet på netværksseminarer som støtter de lokale forsøg. Projektet tilbyder arbejdspladserne faglig og metodisk bistand til deres projekter, dataindsamling og skriveprocesser.

Status: En aktuel status findes på projekternes hjemmesider.

Formidling fase 2: Flere projekter har allerede haft lokal presseomtale af deres forsøg. Hvert delprojekt udarbejder herudover en artikel til offentliggørelse og anvendelse til spredning i fase 3. Artiklerne samles i en fælles publikation fra projektet. En artikel fra fase 1+ 2 er offentliggjort. Projektet har fået fondsmidler til et udvidet projekt.

Fase 3: Implementering og formidling 2009 (ansøges)

Flere projekter har allerede inden afslutningen af fase 2 haft lokal presseomtale af deres forsøg. Der er udarbejdet nyhedsbreve for hver fase og skrevet artikler til fagblade.

I denne fase implementeres og formidles de indsamlede erfaringer lokalt. De involverede frontmedarbejdere foretager en formidling via lokale fagfolk-til-fagfolk aktiviteter. Der gennemføres først trænings- og undervisningsforløb, hvor frontmedarbejderne lærer metoder, de kan anvende til den lokale formidling.

Der påtænkes formidling internt til andre afdelinger, via de kommunale personaleblade og til øvrige afdelinger i kommunen og til samarbejdende kommuner i lokalområdet.

Efter formidlingsfasens opsamles erfaringer med den lokale formidling. Hvis det er muligt planlægges en lokal videreførelse af formidlingsarbejdet. På lokale og landsdækkende temadage præsenteres resultaterne fra projektet. Herefter præsenteres erfaringer fra de 4 delprojekter i artikler i fagblade.

VEGA-netværket

Forløb og tidsplan

- 2007- 2008: 1. - 5. måned: Fase 1: Eksempelsamling – er næsten afsluttet
- 2008-2009: 6. - 18. måned: Fase 2: Systematisk afprøvning.
- 2009: 18. - 24. måned: Fase 3: Formidling af resultater via frontmedarbejdere samt fælles formidling.

Organisation

Projektet er forankret på Gerontologisk Institut som en del af VEGA-netværket. Projektet ledes af VEGA-netværkets leder Inger-Lise Dyrholm og projektets faglige konsulent Knud Ramian

Styregruppen udgøres af det samlede VEGA-netværk, der mødes to gange årligt.

Følgegruppen består af repræsentanter fra de faglige organisationer og lokale samarbejdspartnere . Den mødes ved starten og slutningen af hver fase. se <http://knudramian.pbwiki.com/MereLiv>

Økonomi

Totalbudgettet for projektet er kr. 1.923.780. Se budgetbilaget. Finansieringen sker dels gennem fondsbevillinger og dels gennem medfinansiering. Helsefonden har indtil nu bevilget kr. 253.500 til første del af fase 1 og kr. 550.000 til resten af fase 1 + fase 2. Der ansøges om kr. 380.0000 til tredje og sidste fase. Medfinansieringen er skønnet til ca. kr. 740.000 består af den arbejdskraft og de driftsudgifter, der skal stilles til rådighed fra de deltagende institutioner og dels af driftsmidler fra deltagende undervisningsinstitutioner. De deltagende arbejdspladser finansierer således selv deres projekter og deres deltagelse i netværkets arrangementer, mens projektledelse og konsulentbistand fra VEGA-netværkets deltagere finansieres af projektet via fondsstøtte.

Projektet er organisatorisk bygget op, så det kan gennemføres fase for fase og antallet af temaer kan variere med graden af finansiering.

Total budget: Mere liv i gamles hverdag - fase 3				
Faser og varighed i uger				
FASE 1		Enhe- der	Timer	
34	Projektkonsulenter		720	216.000
	Projektledelse		140	70.000
	Transport	24	500	12.000
	Trykning			5.000
	Fase 1: Samlede udgifter			303.000
Fase 2				
49	Projektkonsulenter i alt		1350	405.000
	Projektledelse		100	60.000
	Transport 5 møder	20		10.000
	Trykning			5.000
	Udsendelser			20.000
	Fase 2 samlede udgifter			500.000
Fase 3				
45	Timeforbrug i fase 3		1040	312.000
	Projektledelse		120	60.000
	Trykning			5.000
	Transport til 4 seminarer/møder	0		2.800
	Fase 3 Samlede udgifter			379.800
128	Hele projektet		3110	1.182.800
	Lokale udgifter			740.980
	Total budget			1.923.780
Finansiering				
	Bevilget Helsefonden			803.500
	Finansieres lokalt			740.980
	Helsefond ansøgning	2009		380.000
I alt finansieret				1.924.480